

Dagbrott B med Storjuktan i bakgrunden. Dagbrottet har rensats på löst material och kommer under sommaren och hösten att tätas och fyllas igen. Detta är en del i den pågående efterbehandlingen av Blaikengruvan.

Arbetet med att tömma dagbrott B på vatten, sten och grus har pågått under våren och försommaren.

FAKTA

Pågår: 2018–2025

Huvudman: Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Kostnad: Cirka 200 miljoner kronor

Finansiär: Naturvårdsverket

Mer info: Sök på Blaikengruvan på www.sgu.se.

Efterbehandlingen har startat

● Efterbehandlingen av Blaikengruvan har påbörjats. Den 1 januari 2020 övertog Statens fastighetsverk hela fastigheten och Sveriges geologiska undersökning (SGU) har nu ansvaret för all verksamhet vid den nedlagda gruvan. Förutom efterbehandlingsarbete pågår också rening av förorenat vatten från gruvområdet.

Företagen som försökte få lönsamhet i malmbrytningen vid Blaikengruvan 2006–2012 gick i konkurs och även om all gruvverksamhet är nedlagd sedan flera år så är miljösituationen i området fortfarande allvarlig.

– Från och med årsskiftet är det SGU:s uppdrag att verkställa efterbehandlingsplanen som beslutats av Mark- och miljödomstolen, och det arbetet är nu inlett, säger SGU:s projektledare Tobias Berglin.

Med efterbehandling avses en lång rad olika åtgärder som ska se till så att vatten som rinner genom gruvområdet inte för med sig metaller ut i närliggande sjöar och

vattendrag, framförallt sjön Storjuktan.

Vatten från gruvområdet renas sedan länge och vissa efterbehandlingsinsatser är redan genomförda – exempelvis har dagbrott A tätats och fyllt med morän – men under 2020 påbörjas eller slutförs flera delprojekt:

Dagbrott B (arbetet pågår). Allt löst material har transporterats bort. Nu kalkas dagbrottets botten först och tätas sedan med ett lager finkornig morän innan hela dagbrottet fylls med morän. När dagbrottets ytor inte kommer i kontakt med syre minskar vittringen och mängden metaller som kan lakas ut och spridas.

Anriktningsverket (start augusti 2020). Anriktningsverket ska saneras och i ett första steg ska kemikalier, reagenser och oljor tas om hand.

Slig (oklar tidsplan). Slig, ett finkornigt koncentrat av malm, är en rest från verksamheten vid anriktningsverket och ligger nu kvar på platsen och vittrar. Arbetet med att hitta en lösning för sligmassorna inleds efter sommaren.

Återställning (sommars och höst 2020).

Områden finns där morän har täckts av utan att gruvbrytning påbörjats, och där ligger nu mineraliserat berg i dagen. Dessa områden ska kalkas och täckas för att återställa landskapet.

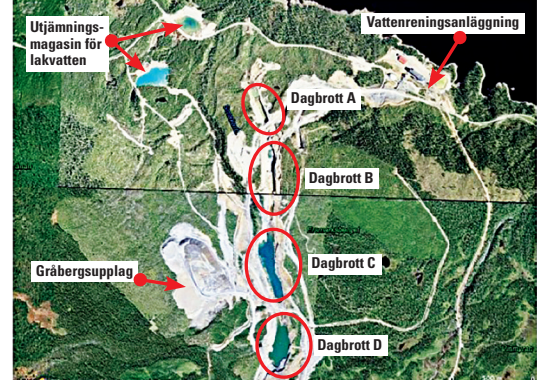
Gråbergstipp (projektering pågår).

Gruvans gråbergstipp måste planas ut och få flackare sluttningar för att kunna täckas. Detta kommer eventuellt att kunna påbörjas under hösten, parallellt med fortsatt projektering.

Slambassäng (september 2020). Årlig tömning av slam från bassängen där sedimenterade partiklar från reningssprocessen samlas upp.

Upprättande av vattenbalans (pågår).

Arbete med att i detalj kartlägga hur vattnet rör sig i området pågår. Hur rinner vattnet? Hur kan det samlas upp? Hur stora är flödena och hur varierar de över året? Vattenbalansen ligger till grund för såväl arbetet med vattenrening som själva efterbehandlingen.

TIDSPLAN 2019-2025

2020:	Åtgärd dagbrott B	Pågår
2021-2022:	Åtgärd dagbrott C	
2021-2022:	Åtgärd dagbrott D	
2020-2022:	Täckning av gråbergssupplaget	
2022-2023:	Åtgärd dammar	
2022-2023:	Åtgärd diken	
2025:	Avslut	

Staffan Lindh (till vänster) och Östen Holmström är två av driftteknikerna som sköter vattenrening och vattenprovtagning vid Blaikengruvan.

De sköter vattenreningen

● **Vattenreningsanläggningen vid Blaikengruvan har beredskap dygnet runt, året om.**

Fyra drifttekniker ser både till så att vatten från gruvområdet renas och att vattenprover tas löpande.

Sedan den 1 januari 2020 ansvarar SGU för vattenreningsverksamheten vid Blaikengruvan. Arbetet utförs av anställd och inhyrd personal och de fyra driftteknikerna sköter både om anläggningen och gör kontroller på området.

Varje år rinner 2 000 000 kubikmeter vatten genom gruvområdet ner mot Storjuktan och för med sig höga metallhalter från dagbrott och gråberghögar. Vid reningsprocessen tillsätts järnsulfat och kalk till det förorenade vattnet och metallerna som varit lösta i vattnet binds och faller ut i form av slam som sedan kan samlas upp.

Efter provtagning släpps det renade vattnet ut i Storjuktan.

Hela processen övervakas och driftteknikerna måste också ha noga koll på vattenflödena i området. Lakvatten från gruvområdet

samlas upp i flera mindre dammar innan det når reningsanläggningen, men ibland räcker den lagringskapaciteten inte till.

– Det är framförallt på våren som det kan bli kritiskt, säger Östen Holmström, som är en av driftteknikerna vid Blaikengruvan.

I vår kom det en hel del av både snö och regn samtidigt som snösmältningen kom igång. Då blev det fullt i dammarna så då fick vi pumpa tillbaka vatten upp till dagbrott C och använda det som tillfälligt magasin.

Ett av målen med arbetet är att inte blanda rent och förorenat vatten från gruvområdet. Ju mindre mängd förorenat vatten som behöver renas, desto bättre givetvis. Arbetet med att kartlägga vilka bäckar och diken som för rent respektive förorenat vatten pågår och viktig information kommer från de vattenprover som driftteknikerna vid Blaikengruvan tar varje vecka.

– Det är ett väldigt omfattande arbete med prover. Vi tar 8–10 prover varje vecka i området och även ett antal referensprover på platser i närheten. Sammanlagt blir det omkring 500 vattenprover per år, säger Östen Holmström.

Efterbehandlingen av Blaikengruvan kommer att förbättra miljösituationen. Men behovet av vattenrening kommer att finnas kvar även efter projektidens slut 2025, bedömer projektledare Tobias Berglin på SGU.

– När alla åtgärder i efterbehandlingsplanen är vidtagna ska urlakningen av metaller ha minskat och vi ska också ha minskat mängden vatten som belastar reningen, men vattenrening kommer ändå att behövas under lång tid framöver.

KONTAKTPERSONER

Tobias Berglin
Projektledare, Sveriges geologiska undersökning
08-545 215 28
tobias.berglin@sgu.se

Johanna Melin
Handläggare, Länsstyrelsen Västerbotten
010-225 43 92
johanna.melin@lansstyrelsen.se

